

Fuster oral

TONI MOLLÀ*

Algú va arribar a dir que la biografia d'un escriptor és la seua obra i que la resta és un pur comentari. I ningú no pot objectar-hi res, naturalment. Però la dimensió d'un "homenot" s'acreeix quan la seua creació literària convencional s'afegeix a una irrefrenable voluntat d'intervenció pública. L'obra escrita de Joan Fuster ha estat, afectivament, aquell "paradigma de referència" de què parlava Ernest Lluch. Però l'"obra oral" que sempre ha reivindicat un altre dels nostres sants laics –Vicent Ventura– ha estat tan important i influent en la història del nostre país com aquella. La grandesa de Fuster no rau solament en allò que va dir i que va fer, sinó també en allò que va suggerir, en allò que va ser capaç de fer moure. Sense les tertúlies a ca Fuster, però també a ca Ventura, i a les cafeteries Casa Pedro, Oltra o San Patricio, no s'entenen, ni poc ni gens, gran part dels esdeveniments de la nostra història cultural més recent. La tirania de la lletra impresa no ens ha de fer oblidar que aquelles tertúlies, tant com els millors llibres, van esdevenir per a molts valencians, a poc a poc, més que un referent intel·lectual i cívic, una trobada còmplice de projectes diversos. La passió fusteriana per la conversa entre iguals i el seu sentit del grup eren dos valors que democratitzaven més la saviesa d'un intel·lectual irrepètible.

Llegir Fuster és un desinfectant, com per a ell ho era llegir Bertrand Russell. Però, escoltar

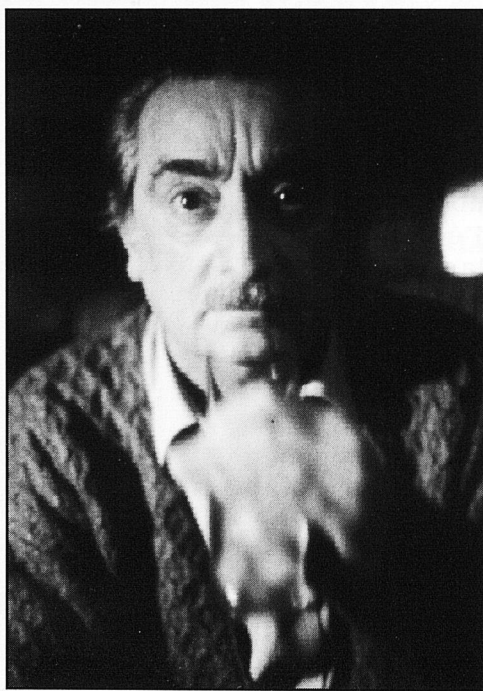
Fuster era tot un deliri: aquell gest elegant i dolç d'obligat patriarca, aquella veu pausada, però clara, d'il·lustrat humanista, aquell retret afectuós que t'afanyaves a apuntar-te al bell mig del cervell per sempre més, aquell perfil de jueu divertit; tot això forma part també del solatge interpretatiu de moltes lectures i reflexions posteriors.

Demà –bé que ho sabem– hi haurà l'obra de Fuster a les aules i a les biblioteques. I així ha de ser. I que siga per la immensitat dels segles. Que no hi falten mai més. Però, aquells que hem viscut el Fuster assegut –literalment enfonsat– en aquella butaca immemorial de cuir, el Fuster "compremsiu" del darrer whisky, el càlid interlocutor, conservarem, en primer

lloc, la imatge d'aquest Fuster més íntim. I tenim l'obligació de preservar-lo per sempre més contra els traficants de la memòria i contra els lladres de poca alçada. La tertúlia, com els dietaris, com l'escriptura epistolar, que també va conrear a bastament, Joan Fuster, són la mostra d'una època i el contrapunt a la cultura unidireccional en què vivim amerats.

En el buit del record, només se m'acut demanar que els déus el tinguen en la glòria celestial. I que, de tant en tant, li servesquen un whisky amb gel i got llarg; també a l'eternitat convé engreixar la gola. Un agnòstic com ell en necessitarà l'ajudeta per "comprendre" allò que hi trobarà.

* Sociolingüista.

Arxiu: *El Temps*.